

Vaittisten kiedote

2014/3

Hyvää Joulun alusaikaa sukuseuran jäsenille

Viime tiedotteessa totesin, että on tullut aika luopua puheenjohtajan paikalta ja siirtyä sivuun. Sukuseuramme vuosikokouksessa ei halukkaita vetäjiä kuitenkaan löytynyt, joten saitte minut lupautumaan vielä yhdelle kaudelle. Kierretään nyt tämä sakkokierros niin kuin Kaisa Mäkäräinenkin ampumahiihdossa.

Sukuseuramme on aloittelemassa DNA-tutkimusta, mistä Hauhon kokouksessa teimme yhteisen yksimielisen päätöksen. Kun vuonna 2016 pidämme seuraavan vuosikokouksen, on meillä varmasti uutta tietoa sukumme vaiheista ja eri sukuhaarojen sukulaisuussuhteista. Huolehdin myös siitä, että vain sukututkija Ahti Kopperilla on tieto tutkimuksessa mukana olevista henkilöistä. Jäsenille tulee tutkittu tieto taulukkoina. Kenenkään tiedot eivät tule esille niin, että ne olisivat yksilöitävissä. Asiassa noudatetaan henkilötietolain määräyksiä.

DNA-tutkimukset ovat mielestäni oikea tapa käyttää teiltä saatavia jäsenmaksutuloja sukuseuramme yhteiseksi hyväksi. Sukukokousten väli vuosina teemme sukumatkoja sopiviksi katsottuihin kohteisiin. Tulen pitämään huolen, ettei jäsenmaksuvaroja käytetä näihin matkoihin, vaan jokainen maksaa matkansa itse. Kaikki jäsenemme eivät pääse retkilemme mukaan ja siksi olen saanut palautetta tästä asiasta. Valitsemani linja ei tule muuttumaan viimeiselläkään kaudellani.

Vaittisten sukuseuran kotisivujen päivitys on myös tapahtunut liian hitaasti. Kotisivut laitetaan nyt ajan tasalle vuoden loppuun mennessä. Ensi vuoden alusta kotisivuja alkaa hoitamaan ja päivittämään sukuseuramme jäsen. Näin tiedonkulku nopeutuu. Uuden henkilön nimi ja yhteystiedot julkaistaan vuoden 2015 tammikuussa. Tarkoituksemme on luoda sukuseuran kotisivuista keskustelukanava jäsenistön ja hallinnon välille. Tulemme kysymään toiveitanne ensi vuoden

retken ja vuoden 2016 kokouspaikan ja ajan osalta. Emme tule unohtamaan perinteistä postin kautta tulevaa tiedotetta, mutta parhaiten ja ensimmäisenä tiedotteet tulevat jatkossa kotisivuillemme. Vuonna 2015 aloitetaan isännänviirin suunnittelutyö. Monia muitakin asioita on kehitteillä, mutta niihin palataan ensi vuoden aikana.

Jos olet unohtanut tänä vuonna sukuseuramme jäsenmaksun maksamisen, voit maksaa sen toisaalla tässä tiedotteessa olevan ohjeen mukaan. Maksamattomat jäsenet tulemme poistamaan postituslistaltamme, koska siitä tulee vain ”turho kulunkii”, kuten eräs Reino Laakkonen on todennut.

Toimin yrittäjänä alueella, missä matkapuhelinyhteydet toimivat heikonlaisesti. Kaino toiveeni onkin, että lähestyisitte minua sähköpostilla. Lupaam vastata jokaiseen asialliseen posttiin.

Omasta ja sukuseuran puolesta toivotan teille jokaiselle oikein hyvää Joulua sekä onnea ja menestystä vuodelle 2015!

Ari Vaittinen

Vaittisten sukuseuran puheenjohtaja
ari-o.vaittinen@pp.inet.fi

Vaittiset ja viipurinrinkeli

Fransiskaanimunkit toivat rinkelin Viipuriin. He perustivat kaupunkiin 1300-luvulla lopulla luostarin. Rinkelin valmistus oli luostarin yksinoikeus ja se oli luostarin myyntiartikkeli. Uskonpuhdistuksen seurauksena 1500-luvulla luostari lakkautettiin, ja munkkien kerrottiin luovuttaneen salassa pidetyn rinkelireseptin luostarin ulkopuoliselle luotettavalle valmistajalle. Salaisesta reseptistä huolimatta levisi tämän erityisen rinkelin valmistuksen taito vähitellen viipurilaisten leipojien keskuuteen. Tavallinen kansakin pääsi maistelemaan viekoittelevalla tavalla maustettua vehnäleipää, joka oli aiemmin ollut tarjolla vain ylhäiselle väelle. Viipurinrinkelistä tuli 1800-luvun keskivaiheilla ja jälkipuoliskolla torien ja markkinoiden menestystuote. Sen mainetta ja suosion laajuutta on nykyaikana vaikea käsittää. Viipurin Vaittisissa oli useita rinkelin leipojia ja Vaittisten suku on liitetty vahvasti viipurinrinkeliin.

Viipurin Uutisten jatkopakinassa 20.1.1888 vanha merimies muistelee matkaansa maailman reunalle:

”Tulin toas etemmäts ja luulin peässeen ulokomaille. Mänin vielä kauwwemmats ja wiimmen tuli kaupunt vastaan, jota minä arvelin siks vanhkas Boabeliks, kun sen keskellä seista törötti semmonen särkunut torn ja kun siellä hoastettiin niin monellaisija kielijä, ett'ei niistään taijja kaikkija ymmärtee. Immeisijäi olj jos jonnii karwasija. Olj siinä herroo jos olj narrijai. Mut olj niitä mampsellijai ja ne olj semmosia kuvatoksija, että ihan niitä kotpuolellan hewoset pelekeesiwät – semmosiin hörstylä- ja törstylä-wuotteisiin olj wärpännä. Suu auk minä kaikkija kahdelin. Kysyn sitten, että tässäkö on Boabelin kaupunt. Mut ei se Boabel ollunai, woan Wiipuriks sen nimmee immeiset sanovat. Läksin sitten astuwa tötteröimään pitkin ja poikki ja tuummailin, että kunhan löywwän sen Wiipurin rinkeliin tekopaikan, niin syön yhen kerran rinkelijä ian kyllältän, sillä tottahan niitä tok tiellä soa hyvin helepolla varsinnii jos iteltään emmännältä ostaa.” ...

”Sitten jouwwuin suureen väen tihhuun, niin jotta alon arvella, että teällä on markkinat, waikkei kummintaan mittää markkinoita olunna – siinä vuon kuuluttii joka päiwä yhella lailla tihistävän semmosen pyöreen kiwrakennuksen ympärillä, joka on kuin ruisaumma ikkää. Siellä olj kaupan Wiipurin rinkelijäi. Puutun siinä puhheisille errään paksun akan kans, joka sano olevans ite Waittise emäntä ja ite leipowasa kaikki Wiipurin rinkelit. Hän oli ihmeen allainen ihminen, kaikkia kuhtu isännäks, mut minuva sano oikeen herraks. Ei sen takia ollu lempokaan kauppoo tekemätä... kolme issoo rinkelijä ostin minnäi ja kun siltä tiijustin, oiskoon teällä missään semmosta, joka ossoos tietä neuvvoo moaliman reunoon, niin se sano, ett löytyy yks herra, joka tietää vaikka mitä.

Kuka mahtoi olla kertomuksen Vaittisen emäntä? Eri tarinoissa ja lehtikirjoituksissa tämä rinkeleitä leipova pyylevä emäntä kasvaa jopa myyttiseksi hahmoksi, joka paistoi monien mielestä parhaimmat, maukkaimmat ja ainoat oikeat Viipurin rinkelit. Viipurin Sanomissa 1899 julkaistu vuoropuhelun muotoon laadittu kirjoitusarja ”Viipuri 50 vuotta sitten” antaa kaksi johtolankaa. Osassa, joka on julkaistu 21.11.1899, kerrotaan 1850-luvun Revonhännän niemestä, jossa asui ja paistoi tunnettuja ja haluttuja viipurinrinkeleitä ajomiehen leski Helena Vaittinen, joka sai niistä hopeamitalin. ”Hänen teoksillaan oli niin kova menekki, että tilaukset täytyi tehdä monta päivää edeltä käsin. Hän saattoi sen tähden kehua, ettei tarvinnut myyjäneitoja puotinsa rappusilla, ei torilla eikä katujen kulmissa, kuten hänen kilpailijoillaan oli.” Muistiinpanojen osassa 17.8.1899 on maininta, että Viipurin huomatuimmat naiset kauppahuoneen johtajatar konsulinna Maria Hackman ja rinkelinpaistajatar Vaittinen kuolivat melkein yhtä aikaa.

Koska Maria Hackman kuoli 1865, niin sukukirjamme II osan sivulta 1648 löydämme kirjoituksessa mainitun Revonhännässä asuneen ajurin lesken Helena Juhontytär Vaittisen (os. Kähäräisen), jonka kuolinvuosi oli sama. Kyseinen Helena Vaittinen on ollut siis mitä ilmeisemmin henkilö, joka on luonut ensimmäisenä viipurinrinkelistä kaupallisen menestystuotteen. Menestys rinki-kaupassa oli niin suurta, että häntä on pidetty aikanaan Viipurin huomatuimpana naisena konsulinna Hackmanin rinnalla.

Alunperin Helena ja puolisonsa Taavetti Vaittinen ovat muuttaneet Viipurin Revonhätään Salakkalahden toiselta puolelta Pikiruukista. Heidän jälkeläisensä puolisoineen ovat jatkaneet Helena Vaittisen luomaa Viipurin rinkelin leivontaperinnettä Revonhännässä. Taavetin ja Helenan pojan Villen kohdalle on merkitty kirkon historiakirjoihin ammatiksi sekä ajuri että rinkelileipuri. Vaittisen sukuun kuuluvista rinkelinpaistajista on mainittu vanhoissa sanomalehdissä Winberg 1863 ja Anna Vaittinen 1800-luvun lopussa. Todennäköisesti maataloustavaroiden näyttelyssä 1863 viipurinrinkeleitä esitellyt Winberg on ollut Maria Loviisa Taavetintytär Winberg (os.Vaittinen). Etelä-Karjalan museon julkaisussa Viipurinrinkeli on kuva rakennuksesta, jossa on toiminut Vaittisten rinkelileipomo. Kuva on 1910-luvulta. Samassa julkaisussa, kerrotaan, että ensimmäinen Vaittisen suvun rinkelileipuri olisi ollut Viipurin Pikiruukissa Maria Vaittinen, joka olisi ollut myös omaa sukua Kähäräinen. Tämä Maria löytyy sukukirjamme sivulta 1634 ja hän on ajuri Elias Vaittisen vaimo. Maria on Vaittisten eri sukuhaaraa kuin edellä mainittu Helena Vaittinen.

Vaittiset eivät kuitenkaan toimineet rinkelimarkkinoilla yksin. Koska tuotteella oli kova kysyntä syntyi myös useita kilpailevia yrityksiä. Viipurin rinkelin fransiskaanimunkkien alkuperäisen reseptin hallintaan liittyi myös kiista. Tätä kiistaa on kutsuttu rinkelisodaksi. Vaittiset riitelivät Löppösten suvun kanssa siitä, kummalla oli hallussaan alkuperäinen resepti. Kuinka kiihkeää rinkelisota todellisuudessa oli, on vaikea enää arvioida, mutta rinkelien alkuperään ja aitouteen kiinnitettiin huomiota ainakin markkinoista kertovissa lehtikirjoituksissa. Tuotteen merkillä ja aitoudella on ollut aina merkityksensä.

Suomen Virallinen lehti 17.10.1882 uutisoi Lappeenrannan markkinoista seuraavasti:

”Väkeä näyttää olevan ehkä hiukan vähemmän. Ei ole ainoatakaan kauppakojua eikä puuhevoisten heijakkaa, vaan Lappeen maalaisukot ja muijat kauppaavat kilvassa omatekosiansa Wiipurin rinkeliä, ja jos uskaltaa heitä muistuttaa nimen peitoksesta, niin saapi kuulla, että ne ovat vieläkin paremmat kuin Wiipurin rinkelit, paitsi Waittinen pojies luettuna.”

Valpuri Löppösen viipurinrinkelit saivat palkintoja ja mainetta vuosisadan jälkipuoliskolla sekä kansainvälisesti että kotimaassa. Hän oppi nopeasti uuden viestintävälineen, sanomalehden, käytön markkinoinnissa. Rungas mainostaminen lehdissä, verkostoituminen, niin että Valpuri Löppösen halussa olevan ”alkuperäisen” reseptin mukaisia viipurinrinkeleitä valmistettiin eri puolilla Suomea sekä Pietarissa sekä palkinnot kansallisissa ja kansainvälisissä näyttelyissä, nostivat Löppösen viipurinrinkelit maineeseen 1800-luvun jälkipuoliskolla. Lisäksi hän valloitti taitavasti hyvät myyntipaikat, kuten erilaiset liikenneasemat. Viipurilaiset suosivat enemmän alkuperäisinä pitämiään Vaittisten rinkeleitä. He tuntuivat vierastavan Valpuri Löppösen jopa aggressiivista markkinointia. Vähitellen Vaittiset jäivät rinkelibisneksessä taka-alalle. Osaltaan viipurinrinkelin valmistuksen loppuminen johtui siitä, että sen enempää Helenalla kuin Mariallakaan ei ollut lapsia. ”Aitojen” viipurinrinkelien valmistus levisi ympäri Suomea eri leipuriliikkeisiin.

Raimo Ranta

Lähteet:

Historiallisen sanomalehtikirjaston (digi.lib.helsinki.fi) lehdet

Etelä-Karjalan museon julkaisu: Viipurinrinkeli. 1992

Ahti Kopperi: Vaittisten suku I ja II. 2012

2014 kokous Wuolteen kartanossa Hauholla

Wuolteen kartano seisoo ylväänä lehmuskujan päässä, eteläisessä Hämeessä, Hauholla, loivalla eteläisellä rinteellä, liki Witsiälän kylää. Kartanon läheisin ympäristö on puistomaista piha-aluetta, mutta alempana avautuu Iso-Roineen ranta laitureineen, rantasaunoineen, viihtyisine nuotiopaikkoineen ja kylpypaljuineen. Sen maisema lumoo ja kartanomainen tyyli luo arvokkuudellaan komeat puitteet Vaittisten suvun vuosikokousväen viikonlopun vietolle.

Vieraat ottaa vastaan kartanonemäntä Leena Sivén, Tunnelmakartanot Ky:n omistaja ja yrittäjä, joka suvun jäsenenä on ystävällisesti järjestänyt kokouksen, juhlapäivällisen ja muut ateriat sekä majoituksen, saunomisen ja muun iltaohjelman vuosikokousväelle. Ohjelmaan kuului myös Leena Sivénin kertomus kartanon historiallisista vaiheista. Paikka on ollut asutettu jo tuhat vuotta sitten, ja se on tunnettu Töyryn mäkenä. Vesisistöreitit ovat johdattaneet jo viikingit retkillään seudulle. Keskiajalta lähtien Witsiälän kylä on ollut tunnettu tien varren kestikievarista ja kyytihevosten tallista. Paikalla kahden ison järven välissä sijainneen maatilan ja talon omistajana 1800-luvun puolivälissä oli Hauhon kirkkoherra, sitten eräs pankinjohtaja.

Nykyinen päärakennus on rakennettu vuoden 1918 tapahtumien yhteydessä poltetun paikalle. Tila siirtyi sitten Hauhon kunnalle, joka taas myi sen edelleen tamperelaiselle kassa-kaappien valmistajalle, tämä taas erään konsulin huvilaksi. Iloisella 30-luvulla maisemissa kuvattiin pari suomalaista elokuvaa, ja nykyisessä muodossakin kartano on ollut mainoselokuvien miljöönä! Vuonna 1941, sodan aikaan, talo ja tila siirtyivät SPR:n Hämeen piirille ja toimivat sairaalana, synnytyslaitoksena ja vanhainkotinakin, sittemmin kurssikeskuksena, pakolaisten vastaanottokeskuksena ja kesäsiirtolana.

Vuosituhanen vaiheesta lähtien paikka on toiminut ravintolaja majoitusliikkeenä Wuolteen kartanon nimellä. Leena Sivén kuuluu Vaittisten suvun Muolaan haaraan, ja hän oli todella

hienosti toteuttanut kaiken tarjoilun, 18 ruokalajin sukujuhlan menun, lämminsavumuikuista imellettyyn perunalaatikkoon, lisäksi vielä leivät ja juomat, laaja juustovalikoima hillo- ja siirappilisäkkeineen sekä jälkiruokana mansikat ja kinuskikastike. Ilta-palaksi oli sukuseuran tilaamien makkaroiden ohessa maukasta patakukkoa!

Sukuseuran kokouksen jälkeisen illan vietto jatkui rantasaunalla ja grillauspaikalla. Ulkoilmapaljun ohessa hienoa oli Iso-Roineen pehmeään puhtaaseen veteen pujahtaminen valoisassa illassa. Toisena mahdollisuutena oli siirtyminen Witsiälän tanssilavalle, jonne innokkaimmat tanssijat löysivät tiensä, kartanon toimintaan kuuluvaa kansanperinnettä sekkin. Leena Sivén oli huolehtinut siitä, että siellä ohjelmaa esitti Minna Vaittinen orkestereineen.

Sunnuntaiamun ohjelmassa oli Vaittisten suvun kokousväen ohjelmassa vielä upea risteily Iso-Roineella ja Hauhon reitillä m/s Wuolle-aluksella. Hyvän oppaan ja kartan avulla saimme tietoa seudun vehmaasta maisemasta, asutuksesta, elinkeinoista ja elämästä. Risteily aurinkoisessa Etelä-Hämeessä päätti kokousviikonlopun, ja väki palasi idän suuntaan yhteisellä bussilla ja jakaantui etupäässä omilla autoillaan etelään, länteen ja kaikkialle missä meitä Vaittisia asuu. Kiitokset vielä kartanonemäntä Leena Sivénille kaikesta vaivannäöstä ja huolenpidosta ja onnittelut hienolle yritys- ja kulttuuritoiminnalle!

Kerrottakoon vielä, että Hauholla on Suomen väestöllinen keskipiste, jonne on kaikilla suomalaisilla keskimäärin yhtä pitkä matka. Hauho tosin kuuluu Hämeenlinnaan, vaikka sen keskusta on matkaa 34 kilometriä, Lahdesta on Hauholle matkaa 66 kilometriä, Tampereelta 62 kilometriä ja Helsingistä 132 kilometriä. Paikka oli hyvä Vaittisten laajan suvun kokoontumispaikka. On hyvä kierrättää vuosikokouksen pitopaikkoja niin kuin on tehtykin. Löytyykö seuraavan, kesällä 2016 järjestettävän kokouksen pitoon jo nyt ehdotuksia?

Kokousviikonlopusta raportoi

Piirjo Vaittinen

Eero Vaittinen 8.12.1935-23.5.2014

Lääketieteen ja kirurgian tohtori, ylilääkäri Eero Vaittinen on poistunut keskuudestamme. Eero oli puolisonsa kanssa usein sukuseuran matkoilla mukana ja myös hänen lääkärintaitoihinsa jouduttiin monesti matkoilla turvautumaan. Eero oli syntyisin Terijoelta ja saimme sukuseuran matkoilla nähdä hänen synnyinkotinsa. Suvun jäsenet jäivät kaipaamaan aina positiivisella ja myönteisellä elämänasenteella esiintynyttä Eeroa.

Suvun retkikohde 2015

Vaittisten sukuseura toteuttaa sukukokouksen valtuuttamana kesällä 2015 retken sopivaan kohteeseen koti- tai ulkomaassa. Retkikohde on vielä avoinna. Sinulla on nyt mahdollisuus tammikuun loppuun mennessä ehdottaa oma ihanneretkikohteesi puheenjohtajalle sähköpostitse. ari-o.vaittinen@pp.inet.fi

Tiedotteen kuvat tälläkin kertaa Jouni Vaittisen kamerasta!

Sukuseuran uudet toimihenkilöt 1.1.2015 alkaen

Ari Vaittinen puheenjohtaja
0500 - 175 889
ari-o.vaittinen@pp.inet.fi

Sangenlahdentie 331
82335 RASIVAARA

Jorma Vaittinen
0500 - 276 096
jorma.vaittinen@fin-koneistus.fi

Torikatu 14 A 14
80100 JOENSUU

Pirjo Vaittinen sihteeri
040 - 770 8072
Pirjo.Vaittinen@uta.fi

Nurmenkuja 4
33820 TAMPERE

Ritva Vaittinen rahastonhoitaja
0500 - 374 739
timo_ritva@netti.fi

Laihotie 3
80260 JOENSUU

Jouni Vaittinen hallituksen jäsen

Espoo 050 - 533 2987

Timo Vaittinen hallituksen jäsen

Joensuu 0500 - 376 310

Vuoden 2014 jäsenmaksu

Muutamilla sukuseuran jäsenillä on edelleen sukuseuran jäsenmaksu maksamatta. Jos muistat näin olevan, voit maksaa jäsenmaksusi tilille Fi87 5153 0420 0496 64. Jäsenmaksumehan on **vain 10 euroa**, alle 18-vuotiailta lapsilta 5 euroa tai 20 euroa/perhe.

Mikäli osoitteesi on muuttunut, ilmoita uusi osoitteesi. Sukuseuran jäsenenä voivat olla myös kaikki Vaittisten jälkeläiset, vaikka sukunimi olisi muuttunut. Voit maksaa jäsenmaksun samalla myös useammasta perheenjäsenestä.

Oman suvun kotisivut

Parhaiten pysyt perillä sukuseuran tapahtumista vieraillemalla säännöllisesti sukuseuran www-sivuilla. Sieltä saat aina tuoreimmat tiedot sukuseuran tapahtumista. Jo yli 10.000 kävijää.

www.vaittistensukuseura.fi

Sukuseuran tuotteita

Sukukirja Vaittisten suku I-II, Porvoo 2012

1984 sivua, kaikki Suomen Vaittiset henkilöhakemistossa yli 30.000 nimeä
 hintaan 130 euroa, sukuseuran jäsenille 110 euroa
 Jäljellä enää 67 kirjaa ja menekki on kirja/kuukausi
 Kirjoja saa Arilta, Pirjolta, Timolta, Jounilta ja Ahdilta

Pöytästandaari (kuva tiedotteen kannessa)

Hintaan 40 euroa, tilaus Arilta

Isännänviiri jo ensi kesäksi lipputankoon liehumaan !

Ennakkotilaukset oikean tilausmäärän valmistamiseksi Ritvalle
 0500-374739. Ilmoita samalla lipputankosi pituus. Isännänviirin
 hinta on hieman yli 100 euroa.

Hintoihin lisäksi todelliset postikulut.

Korjaukset ja täydennykset sukukirjaan

Savo-Karjalan Sukututkimustoimisto

ahti.kopperi@telemail.fi

www.telemail.fi/ahti.kopperi

